

ОПУБЛІКОВАНО: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Проблеми розвитку депресивних територій” 25-26 квітня 2007 р. – Ніжин: ТОВ Видавництво “Аспект-Поліграф”, 2007. – 192 с. – С. 171-173.

Н.О. КРАВЧЕНКО

РАДА ПО ВИВЧЕННЮ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ НА ПОЛІССІ

Головною метою нашої держави в економіці є забезпечення своїм громадянам достатньо високого рівня життя та його постійного підвищення. Проте з ряду об’єктивних причин кожен її регіон має власну специфіку, у тому числі, характеризується певним рівнем розвитку. Проблема подолання нерівності соціально-економічного розвитку різних територій у складі країни була завжди актуальною. З початком у нашій державі процесів децентралізації та регіоналізації питання проблемних регіонів стало предметом надзвичайного інтересу не тільки науковців, але й управлінців. В ряду питань, що ставляться вченими в процесі дослідження явищ відсталості й депресивності та їх територіальних проявів, важливе місце посідає проблема пошуку шляхів виходу із ситуації, що склалась. Про її актуальність свідчить відомий вислів “Немає депресивних територій, є території, в яких не виявлено точки росту”.

Останнім часом часто висловлюється думка, що такою “точкою росту” може бути сільський туризм. Донедавна зовсім екзотичний в нашій країні, сільський туризм набуває дедалі більшої популярності в Україні, у тому числі і на Поліссі. Він базується на використанні туристами сільських поселень для відпочинку. В цьому виді туризму цінується свіже повітря, гостинність, безпека, місцеві природні та культурні пам’ятки.

Поліські регіони мають сприятливі умови для організації функціонування сільського туризму:

- значні природно-рекреаційні ресурси (за оцінками вчених, їх частка у загальному обсязі українських ресурсів становить 21% (друге місце після Карпатського регіону) [1, с.113]).

- сприятливу (порівняно з іншими регіонами України) екологічну ситуацію в південній частині регіону;
- багату історико-культурну спадщину;
- сприятливе транспортно-географічне положення (прикордонне розташування; наявність трьох міжнародних транспортних коридорів; значний ступінь транспортної доступності більшості поселень, в яких зосереджені рекреаційні ресурси;
- значну забезпеченість трудовими ресурсами.

Проте, зупинимось на проблемах, що супроводжують розвиток сільського туризму в країні й на Поліссі, зокрема.

По-перше, сільський туризм досі не є конкретизованим у законодавчому плані: на даний момент є лише проект Закону “Про сільський туризм”. Між тим, необхідно чітко визначити та врегулювати відносини між приймаючою стороною, споживачами турпродукту та державними органами, що мають відношення до даного виду господарської діяльності.

По-друге, основним суб’єктом туристичної господарської діяльності у забезпеченні відпочинку на селі виступає сільська (переважно, селянська) родина, яка надає туристові житло, забезпечує харчування екологічно чистими продуктами, переважно виробленими у домогосподарстві, допомагає організувати дозвілля, забезпечує безпеку відпочинку тощо. Тобто, власне кажучи, кожна родина, що працює у сфері сільського туризму є міні-туроператором, оскільки від початку й до кінця формує власний турпродукт. Тож очевидно, що сільський туризм – не така вже легка справа, його організація вимагає від зацікавлених у розвитку своєї справи господарів багато зусиль і часу, а ще – знань і досвіду. Виникає проблема освіти: господар повинен знати свої права і обов’язки (знову ж таки – необхідність прийняття відповідного закону), володіти основами бухгалтерського обліку, вміти надати першу допомогу, бути краєзнавцем. Поки що вона вирішується шляхом надання консультацій Спілкою сприяння розвитку сільського туризму в Україні, випуском нею ж журналу “Туризм сільський зелений”, де у

відповідних рубриках надається потрібна інформація. Проте, Спілка не може вирішити усіх питань. Ця задача має бути вирішена за рахунок організації дистанційного навчання або курсів, забезпечення відповідною літературою, активізацією краєзнавчої роботи сільських шкіл та бібліотек тощо.

По-третє, для організації сільського туризму потрібні гроші. Сучасне село переживає не найлегші часи. І це особливо актуально для Полісся. Оформлення садиб, закупівлі необхідного обладнання, а також для забезпечення господарів необхідними методичними матеріалами вимагають допомоги держави, окрім того можна створити громадський фонд розвитку сільського туризму, подбати про надання цільових кредитів за низькими процентними ставками.

Проблемою є формування конкурентоспроможного регіонального турпродукту. Є декілька чинників, що можуть перешкоджати її ефективному вирішенню: негативний екологічний імідж регіону, незадовільна якість доріг, висока конкуренція з боку суб'єктів рекреаційної господарської діяльності (і не лише в галузі сільського туризму) з інших регіонів і країн, незадовільний рівень інформованості потенційних туристів про рекреаційні можливості регіону, мала кількість внутрішніх потенційних споживачів (ними є здебільшого мешканці великих міст, яких у регіоні чотири), зниження атрактивності рекреаційних ресурсів природного й антропогенного походження внаслідок нераціонального їх використання та організації недостатньо ефективних заходів з їх охорони тощо.

Окреме місце у подоланні цих проблем відводиться забезпеченню потенційних споживачів турпродукту інформацією про реальну екологічну ситуацію в регіоні, про рекреаційні ресурси регіону, і саме головне, про суб'єктів туристичної господарської діяльності в галузі сільського туризму та послуги, які вони надають. Велику роль у розповсюдженні такої інформації відіграє телебачення, газети, туристичні виставки та мережа Інтернет. В Україні існує 2 основних сайти, де потенційні споживачі можуть ознайомитись з пропозицією ринку сільського туризму і навіть обрати й забронювати садибу: сайт Спілки сприяння розвитку сільського туризму в Україні та сайт ТОВ

“Екоплан” “Все про сільський відпочинок в Україні”. Проте, Поліський регіон представлений не широко. Так, за даними голови Волинської ОДА в області близько 100 садиб надають послуги сільського туризму, проте на першому сайті інформацію про себе розмістили 36 господарств [2], а на другому – лише 1 [3]. І це найкращі по регіону показники.

З огляду на високу конкуренцію поліські господарі мають дбати не лише про розповсюдження інформації про себе, але й про створення високоякісного турпродукту, інакше даний вид діяльності не набуде бажаного рівня розвитку. Треба створити всі умови, щоб туристи, спробувавши раз відпочити у поліському селі, захотіли повернутися сюди знову і порадили зробити це своїм друзям і знайомим, адже найкраща реклама та, яку розповсюджує клієнт.

Отже, можливості для розвитку сільського туризму на Поліссі є, проте, сам по собі він не може бути засобом санації проблемних територій. Для того, щоб його розвиток зробив внесок у поліпшення існуючого стану, необхідно докласти багато зусиль для стимуляції даної “точки росту”.

1. *Національна доповідь про стан навколишнього середовища в Україні у 2001.* /В.Раєвський. – К.: Видавництво Раєвського, 2003. – 183 с.
2. www.greentour.com.ua/estates.php3
3. www.ruraltourism.com.ua